

Tillsynsrapport - miljöbalkstillsyn 2019

Miljöbalkstillsyn

Syftet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling genom skydd av miljö och hälsa, bevarande av naturvärden och hushållning med energi och naturresurser. Miljöenheten arbetar med det, när nya verksamheter anmäls, vid tillsyn av befintliga verksamheter och när det kommer in klagomål på störningar av olika slag.

Verksamheter som kan innebära risk för människors hälsa eller miljön ska få tillsyn enligt miljöbalken. Det kan vara miljöfarliga verksamheter, som reningsverk, industrier och deponier, eller hälsoskyddsverksamheter, som skolor, simhallar eller solarier. I kommunen finns drygt 2 000 kända verksamheter, som kommunen har tillsynsansvar för. Dessutom finns okända verksamheter, som skulle behöva inventeras. Cirka 800 verksamheter bedöms behöva regelbunden tillsyn.

Verksamheterna betalar för tillsynen de får, genom timavgift eller genom fast avgift. Verksamheter som betalar fast avgift är tillstånds- och anmälningspliktiga (B- och C-) miljöfarliga verksamheter, samt skolor och förskolor. Verksamheter som betalar timavgift tjänar på att följa miljöbalkens krav och ha en god egenkontroll, eftersom det normalt sett leder till färre tillsynstimmar. Även verksamheter som betalar fast avgift kan få sänkt avgift genom att ha en fungerande egenkontroll och genom att arbeta förebyggande med att minimera sin negativa påverkan på miljö och hälsa. År 2019 fick 2 skolor förskolor och 1 miljöfarlig verksamhet (14%) en sänkt avgift.

Tillsynen 2019

Tillsynsplan 2019

Inför 2019 tog miljöenheten fram en tillsynsplan som motsvarade ca 63% (60% 2018) av kommunens tillsynsbehov enligt behovsutredningen 2018. Tillsynsplanen var framtagen utifrån de resurser som fanns inför 2019, samt prioritering av tillsynsobjekten. Omkring 30% (34% 2018) av tillsynstiden avsattes för planerad tillsyn och resterande 70% (66% 2018) för inkommande (händelsestyrda) ärenden, som ökar i och med att Nacka bygger stad. Prioriteringen gjordes utifrån lagkrav, de lokala miljömålen samt bedömd risk enligt risk och konsekvensbedömningen som togs fram år 2017. Inom miljömålen låg fokus på *Rent vatten*, *God bebyggd miljö* och *Giftfri miljö*, men tillsynsplanen berörde även *Frisk luft* och *Begränsad klimatpåverkan*.

Resultat

Det som planerades inför 2019 har inte kunnat genomföras fullt ut enligt den tillsynsplan som antogs av nämnden i december 2018. På grund av personalomsättning samt oförutsedda arbetsuppgifter utanför tillsynen har färre timmar lagts framför allt inom den händelsestyrda tillsynen men även inom de planerade aktiviteterna för tillsyn inom VA-nätet, tillsynen av miljöfarliga verksamheter, så kallade U-verksamheter, som inte är tillstånds- eller anmälningspliktiga.

Under 2019 arbetade knappt 9,6 årsarbetskrafter med tillsyn enligt miljöbalken vilket är ungefär lika med antalet årsarbetskrafter år 2018. Miljö- och hälsoskyddsinspektörerna genomförde under året 200 inspektioner och 80 verksamhetsmöten som ersatte inspektion. Inspektörerna var aktiva i totalt 2226 ärenden, varav 1396 startats under året. Inom miljöbalksområdet har miljöenheten fått in 234 anmälningar (varav 110 värmepumpar, resten start av verksamhet); 67 ansökningar (ansökan om dispens från strandskydd eller naturreservatsföreskrifter, samt ansökan om enskilt avlopp); 229 klagomålshändelser; och 76 remisser (främst externa). Följande tillsynsområden har fått stort fokus:

- **Tillsyn av skolor och förskolor.**

Under 2019 inspekterade miljöenheten 49 förskolor och skolor med fokus på kemikalier, granskning av förekommen rökning på skolgårdar samt uppföljning av ventilation. Av dessa så är 33 ärenden avslutade, medan ca 16 objekt behöver vidare handläggning under 2020. Vanliga brister har varit framförallt att förskolor har haft bildäck, lastpallar och bygggrör på gården för barnen att leka med. Det finns risk att dessa föremål innehåller kemikalier som kan vara skadliga för barn. Relativt vanligt förekommande var också brister i ventilation och att förskolor/skolor saknade uppdaterad kemikalieförteckning.

Sedan 2018 fanns det även 40 pågående ärenden efter tidigare inspektioner på förskolor och skolor. Av dessa så har 23 ärenden avslutats år 2019 medan ca 17 objekt behöver vidare handläggning även under 2020. Det har varit ärenden där förskolan/skolan saknat uppgifter för hur många personer som kan vistas i varje rum beroende på ventilationen, objekt där det är för många personer i rum där barnen vistas under längre tid, samt objekt med större brister i ventilationen där åtgärdsplanen behöver genomföras.

Miljöenheten har sedan år 2014 prioriterat ventilationen i tillsynen. Detta har varit en process där ett första steg har varit att verksamheten ska ta fram uppgifter för hur många personer som kan vistas i varje rum med avseende på ventilationskapaciteten, nästa steg har varit att se om det antalet personer stämmer överens med verkligheten och annars att ta fram en åtgärdsplan. I vissa fall har lösningen varit att ändra om verksamheten så att antalet personer stämmer överens med ventilationskapaciteten, medan andra objekt inte kunnat lösa det enbart genom organisationsförändring. De förskolor och skolor där dyrare investeringar behöver

göras av ventilation förblir därför i dagsläget oavslutade ärenden, där verksamheten eller fastighetsägare först behöver vidta dessa åtgärder.

Inspektioner utfördes även för första gången på de sex största dagbarnvårdarna i kommunen. Samtliga objekt saknade uppdaterade radonmätningar (radonmätningar bör göras var tionde år) och fyra av objekten hade endast självdrag och saknade därmed mekanisk ventilation. Samtliga av dessa utför radonmätningar under nuvarande säsong.

- **Hästhållning**

Miljöenheten gjorde under året 5 inspektioner på hästgårdar och skickade ut 19 enkäter. Främsta fokus vid tillsynen var hanteringen av gödsel, strömedel och foder. Lilla Högmora gård, Rensättra gård, Nacka ridhus, reningsanläggningen vid Nacka ridhus och Stall Compass hade tillsyn. Det fanns bland annat brister i mockningen av rasthagar, som var leriga och överbelastade med risk för näringsläckage som följd. Under 2020 kommer miljöenheten att följa upp bristerna samt inspektera fler hästgårdar. Målet är att minska tillförseln av övergödande ämnen till Östersjön

- **Bassängbad**

Kommunen har förutom de två kommunala simhallarna även i Nacka Sportcenter och Näckenbadet i Saltsjöbaden flera privata bassänger samt spa- och konferensanläggningar som har bubbelpooler samt mindre pooler som ska få tillsyn enligt miljöbalken. Totalt finns 13 anläggningar som är tillsynsobjekt. Årets tillsyn har fokuserat på hygien och städrutiner. Vid de fyra planerade inspektionerna som utfördes noterades inte någon allvarlig avvikelse.

- **Kyltorn**

Miljöenheten har inventerat kyltorn, eftersom 8 personer smittades, varav 4 personer dog, till följd av legionellabakterier som spreds med vinden från ett kyltorn i Kista under 2018. Miljöenheten skickade brev till cirka 280 verksamheter, varav 96% har svarat. Två har svarat att de har kyltorn, ett krematorium och en centrumanläggning. Utöver det är det tre svarat att de har andra anläggningar som kan sprida legionella. 2020 hade miljöenheten planerat tillsynsbesök hos verksamheter med anläggningar där det kan finnas risk för tillväxt av legionellabakterier, men på grund av vakanser är det osäkert om det kan prioriteras.

- **VA-sanering**

VA-saneringsprojektet har som mål att förmå fastighetsägare med enskilt avlopp, som ligger inom kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp, att upphöra med sina avloppsutsläpp. I praktiken antingen genom att koppla upp huset på kommunens avloppsnät eller så se till att bara ha torrtoa och inget vatten indraget.

Därmed minskar den diffusa spridningen av närsalter som enskilda avlopp medför. Inom VA-saneringsprojektet har miljöenheten under 2019 haft kontakt med ägarna

till 125 fastigheter. Ägarna, som har ett avloppsutsläpp, har i 41 fall kommit att under året upphöra med sina avloppsutsläpp. Av dessa valde 25 stycken att upphöra med sitt avloppsutsläpp genom att koppla in husets avlopp på kommunens avloppsnät.

- **B- och C-verksamheter**

Samtliga B-verksamheter har fått 2019 års miljörapporter granskade och ett tillsynsbesök under året. Under året har på grund av personalomsättning endast 26 av de 34 C-objekt vi planerade besöka fått tillsyn. Fokusområdet energianvändning och energieffektivisering har påtalats vid besökstillfällena. Egenkontrollen hos verksamheterna varierar och vissa verksamheter behöver årliga besök för att verksamheten ska fungera. Under året har Frentabs verksamhet ute vid Kovik prövats i Mark- och miljödomstolen.

- **Tillsyn i exploatering**

Miljöenheten arbetar förebyggande för att exploatörerna ska göra egenkontrollprogram för att minska påverkan på människors hälsa och miljön. Dels har miljöenheten skickat ut information om egenkontroll till byggherrar, dels finns samma information på hemsidan. Vi har handlagt klagomål när omkringboende störs och gjort fyra tillsynsbesök på byggarbetsplatser. Alla byggherrar använde miljöklassade drivmedel. Cisterner för drivmedel förvarades invallade för att förebygga olyckor och spill. De sorterade olika fraktioner avfall och det fanns miljöbodar för att förebygga spill.

Trots inspektioner kommer klagomål in och det är bristande egenkontroll om bullernivåer och arbetstider. Framförallt brister information till omkringboende. Eftersom vi inte avsatt tid för Skurubron så har timmar från det här projektet använts till den tillsynen.

- **Tunnelbanan**

Miljöenheten och nämnden har lämnat synpunkter på ansökningshandlingar och varit med på förhandling om vattendom för tunnelbaneutbyggnaden i Mark- och miljödomstolen. Vattendomen innehåller för första gången ett krav på en masshanteringsplan. Vi har framfört synpunkter på att utsläpp till vatten ska godkännas av tillsynsmyndigheten och att miljökvalitetsnormerna ska kunna hållas för recipienter i Nacka. Synpunkter har också lämnats på egenkontrollprogram och på att tydliga villkor för buller och överskridanden behövs.

Vi har deltagit i tillsynsmöten med Förvaltningen för utbyggnad av tunnelbana och med Länsstyrelsen och Stockholms, Solnas och Järfällas tillsynsmyndigheter, vilket gett värdefull kunskap från där utbyggnaden hunnit längre.

- **Köldmedierapporter**

Kontrollen är viktig för att förhindra klimatpåverkande utsläpp. Verksamheter med anläggningar som innehåller köldmedium motsvarande minst 14 ton

koldioxidekvivalenter ska under perioden 1 januari - 31 mars lämna in årsrapport till miljöenheten om köldmediehantering och läckagekontroll på aggregat året dessförinnan. Om en kontroll inte utförs i tid, eller om rapporten skickas in för sent, så är miljöenheten skyldig att besluta om en miljöstraffavgift. Avgiften tillfaller staten. Under 2019 ökade antalet köldmedierapporter med cirka fem procent till cirka 238. 41 st miljöstraffavgiftsbeslut behövde skrivas vilken är en ökning med cirka 20 procent sedan 2018. En förklaring till det ökade antalet miljöstraffavgifter är att år 2019 var det hälften av de rapportskyldiga som inte lämnat in sin rapport en vecka innan sista dagen och att miljöenheten inte hade resurser för att påminna, vilket enheten tidigare år gjort för att undvika merarbetet med miljöstraffavgifterna.

- **Omklassning förorenade områden**

Det finns ett problem med att misstänkt förorenade områden blivit undersökta eller sanerade, utan att riskklassen har uppdaterats. Registreringen signalerar då att åtgärder behövs, vilket innebär en risk för felprioritering av hur områdena ska hanteras. Från tidigare års inventeringsprojekt återstod 47 sådana objekt med riskklass 1 eller 2 (uppskattad risk för miljö eller hälsa, mycket hög eller hög). Under 2019 fortsatte miljöenheten med att gå igenom dessa och korrigera riskklass där det behövdes.

För samtliga objekt kontrollerades vilka åtgärder som rapporterats in, genom sökning i arkiv och miljöenhetens system. Som komplettering samrådde kommunens handläggare med insyn i markföroreningsfrågor, för att fånga upp åtgärder som missats vid arkivsök, t.ex. objekt med nyligen utförda åtgärder. När det funnits dokument som beskriver väl utförda undersöknings- och/eller marksaneringsåtgärder, har en ny bedömning av riskklass gjorts och rapporterats till länsstyrelsen för omklassning. För att inte riskera att en förorening hanteras fel i framtiden har klassningen varit restriktiv, och inga objekt har tagits bort. Det bästa resultatet är omklassning till riskklass 4 (låg risk).

Totalt har 15 objekt klassats om till klass 4 (låg) eller klass 3 (måttlig). Övriga kunde inte klassas om på grund av att kommunen väntar på slutrapport, att sanering pågår, att verksamhet som förutsätter ytterligare markutredning pågått även efter sanering, att saneringen är bristfälligt slutrapporterad eller dåligt dokumenterad, eller att ingen dokumentation har påträffats.

Under år 2019 har enheten börjat använda ett nytt, modernare ärendehanteringssystem som på sikt kommer möjliggöra ett förenklat arbetssätt. Det innebär att enheten har lagt mer tid än ett normalt år på administrativa arbetsuppgifter för att städa upp och avsluta pågående ärenden i det gamla systemet inför övergången samt starta upp ärenden som fortsätter efter övergången i det nya systemet.

Kundbarometern

Miljöenheten fortsätter att använda sig av den korta enkäten som infördes 2017 som komplement till den mer omfattande SBA enkäten för att få direkt feedback från våra verksamhetsutövare på vårt bemötande i tillsynen. I enkäten får de tycka till om inspektionen och svara på hur de upplevde inspektörens bemötande, kompetens, den information som gavs i samband med inspektionen samt om inspektionen uppfyllde deras förväntningar.

Under 2019 har vi haft ett mycket bra genomsnittsbetyg på 3,8 av 4 möjliga. Fritextkommentarerna har belyst gott bemötande, snabb återkoppling, proffsig inställning, bra dialog och kunniga inspektörer. *”Mycket trevligt och lätt att förstå. Jag upplever att alla jag har kontakt med gällande tillsyn från Nacka kommun är väldigt trevliga och tillmötesgående.”*
”Väldigt trevlig och informativ miljöinspektion.”

Miljöenheten

Karina Hälleberg
Samordnare miljöskydd
Miljöenheten

Anneli Castan
Samordnare hälsoskydd
Miljöenheten